

Toppet lappedykker *Podiceps cristatus*

Great crested grebe

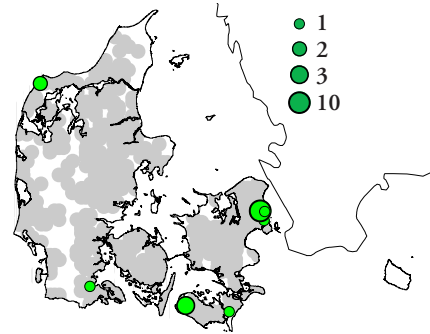

Fig. 2. Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96).

I Danmark er toppet lappedykker en almindelig lynglefugl i både store og små fiskerige søer samt i fjorde og ved lavvandede kyster. Arten yngler over det meste af Europa og Asien, samt i Australien og New Zealand og enkelte steder i Afrika.

Efter yngletiden forlader mange af fuglene ynglepladserne for at samles for fjerfældning på særligt gunstige lokaliteter ved større søer og langs kysten (Meltote 1996). I Europa forlader mange af de nordlige og østlige bestande, og således også en stor del af den danske, deres yngleområder om vinteren. Det er påvist, at der for de nordeuropæiske bestande er sket store skift i brugen af de vigtige vinterkvarterer

(Adriaensen m.fl. 1993). Således tager færre fugle i dag til Schweiz, mens antallet, der overvintrer i kanalegnene, er vokset. Efter 1960 er der også etableret vinterområder i det sydlige østersøområde.

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark blev den første toppede lappedykker ringmærket i 1923, men i alt er der til dato kun mærket 71. Flest fugle blev mærket i 1960'erne (fig. 3), med maksimalt syv fugle i hhv. 1961, 1962 og 1967. At så relativt få fugle er mærket skyldes utvivlsomt, at arten er vanskelig at fange. I alt 16 ringmærkede fugle er genfundet, heraf seks i udlandet. De fleste af

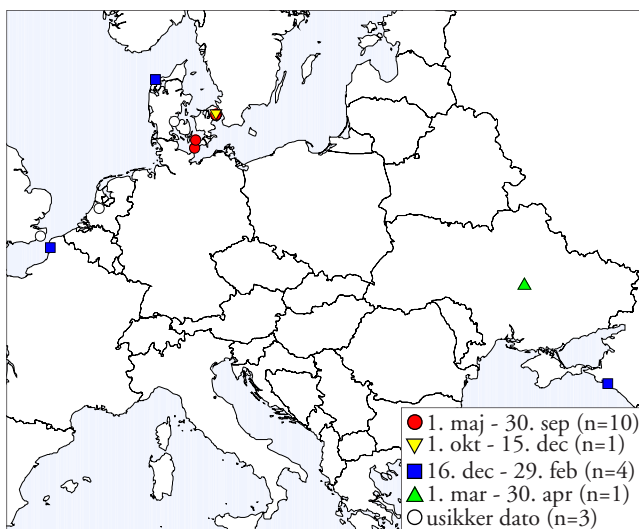

Fig. 1. Samtlige genfund i forskellige sæsoner af toppet lappedykker ringmærket i Danmark (n=16). All recoveries in different seasons of great crested grebe ringed in Denmark (n=16).

Fakta Facts

Mærkninger <i>Birds ringed</i>	71
Genmeldinger <i>Recoveries</i>	
Antal genmeldinger <i>No. of recoveries</i>	19
-heraf uden for Danmark <i>Recovered abroad</i>	6 (32 %)
Antal fugle <i>No. of individuals</i>	16
-heraf mærket som unger <i>Ringed as chicks</i>	1 (6 %)
Genmeldingsandel <i>Proportion recovered</i>	22,5 %
Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark <i>Ringed abroad and recovered in Denmark</i>	2
Ekstremer <i>Extremes</i>	
Højeste alder <i>Oldest bird</i>	min. 5 år
Længste afstand <i>Longest dist.</i>	Rusland <i>Russia</i> 2.191 km

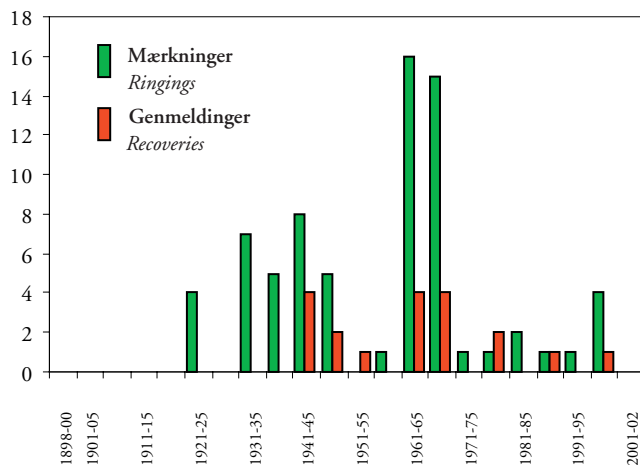

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsår for toppet lappedykker ringmærket i Danmark. *Ringning and recovery year of great crested grebe ringed in Denmark.*

de genmeldte fugle er sandsynlige danske ynglefugle, idet de enten er mærket eller genfundet i Danmark i yngletiden. Der er blandt de genmeldte fugle kun én mærket som unge.

Tolv af de genmeldte fugle var døde, og heraf vides fire at være skudt, mens tre døde efter kontakt med olie, og én døde i et fiskegarn.

Træk og overvintring

Det ret spinkle genmeldingsmateriale antyder, at de fleste fugle forlader Danmark i vinterperioden. To ringmærkede fugle er dog genfundet i Danmark i vinterperioden, begge indsmurt i olie. En toppet lappedykker fra Danmark er genmeldt i Holland i januar tæt på det store fældnings- og overvintringssted ved IJsselmeer (fig. 1). Herudover er der to genfund fra området omkring Den Engelske Kanal, i henholdsvis Pas-de-Calais i Frankrig (februar) og Kent i England (januar).

To genmeldinger fra henholdsvis Ukraine (5. april 1968) og Kaukasus ved Sortehavet (30. januar 1951) er ret opsigtsvækkende. Der er påvist store koncentrationer af overvintrende toppede lappedykkere i Sortehavet (Cramp & Simmons 1977), og det lader altså til, at danske fugle, i lighed med bestandene fra Østersø-området (Adriaensen m.fl. 1993), benytter dette vinterkvarter. Den svenske ringmærkning af toppet lappedykker har givet flere genmeldinger fra Sortehavet end fra kanalområdet (Fransson & Pettersson 2001). Tager man i betragtning, at genmeldingschancen fra Østeuropa er relativt lav, er der altså meget, der tyder på, at Sortehavet er en vigtig overvintringslokalitet for danske fugle. Mere indsigt i de danske fugles trækforhold ville dog være ønskeligt.

Det er ret interessant, at der i materialet er fugle fra samme ynglelokalitet, Lyngby Sø, som er genmeldt henholdsvis fra Sortehavet og Den Engelske Kanal.

To fugle ringmærket i udlandet er genfundet i Danmark. Den ene blev mærket som redeunge i Skåne og skudt den 1. oktober samme år på Sjælland. Den anden blev mærket i slutningen af januar i Slesvig-Holsten og døde flere år senere ved Esbjerg i Jylland.

English summary

The great crested grebe is a common breeding bird in lakes and fjords all over Denmark. Only 80 birds have been ringed, the first in 1923. In the winter period, Danish birds have been recovered around the English Channel and at the IJsselmeer, where a large proportion of the European population spends the winter. However, some birds migrate southeast to the Black Sea. One bird was recovered in the Ukraine in April 1968 and one in the Caucasus in January 1951. Among Swedish birds, more are recovered in the Black Sea area than in the English Channel area.